

jelenka -e f "Hirschkuh" (Pa) ▽ s. *jelen* ▷ **košuta*
sg.n.: R jolé:nka (Pa), F, S jolé:nka (Pa), E/G jol'enka (Pa), Pg
jólé:nka (Pa), 211 jólé:nka (Pa).

L Plet. ad, SSKJ ad

jelenov -a -o 'Hirsch-' ▽ s. *jelen*
sg.nf.: 18 jalé:nowa (Zda).

L ad

Jelenska raven -e -vni f "Hirschebene" (Ka) [= Mikrotoponym] ▽
s. *jelen*

107 jelé:nsqa rà:wən (Ka).

○ 107 "jelé:nsqa rà:wən" (Ka 91).

L –

jeli part "gelt" (Zdb), "nicht wahr" (Sts, Zdb), 'gel' (auch dl. und pl.:
-ta, -tc) △ *ali* ▷ *a ni res, a nak*

KB 'al ~ 'alta (Sts), 12 á:lte (Zda), 18 á:l ~ á:li ~ á:lte (Zda, Zdb)
~ á:lta (Zdb), 19 á:lte (Zda), 21 á:lte ~ 'alte (Zda, Zdb), 24 á:l ~
h'al ~ á:li (Zda), 48 'alte ~ h'alte (Zda), 79 'al (Zda), 93 'al ~ h'al
~ 'alə (Sts), 106 jəl (Ka), 107 j'əl (Ka), 108a, 109 həl (Ka), 119
'al'tà" ~ "al'tè" ~ "al'" (Sa), 122 al'ə ~ alt'a ~ alt'e (Šb) ~ hal'ə
~ halt'a ~ halt'e (ŠR, Šb).

○ 93 "tê ie sũŋa [...], àl" (Sts 280). 106 "se qej nardí:, jəl, pól
bum pa usè jès ú:ržax!" (Ka 221). 122 "ví stc s tahà pa tahà
qrája, haltè?" (ŠR 14).

L Plet. ad, SSKJ ad

jelša s. olša

jemati jemljem impf a) "nehmen" (Sts) [= mit der Hand erfassen
und festhalten] b) "nehmen" (Sts) [= fremdes Eigentum in
neuen Besitz bringen] c) "nehmen" (Sts) [= ergreifen und an
einen neuen Ort bringen] d) "nehmen" (Sts) [= sich geben
lassen, entgegennehmen] e) "nehmen" (Sts) [= Medikamente
einnehmen] f) "nehmen" (Sts) [= in einer bestimmten Weise
bewerten, anfassen] g) "nehmen" (Sts) [= aus etw. schöpfen,
beziehen] △ *vzeti, vzemati*

inf. KB j'amat (Šts), RT "jamát'" (Sc), 18 j'amat (Zda), 93 j'amat (Šts), 106 jémat (Ka), 119 "jamáti" (Sa), 122 jěm'a:tə (ŠR) ~ jěm'a:tə (Šb). – sup. 122 jěm'a:t (ŠR). – sg.1: K "jeamlam" (Zab), RT "jöm lam" (Sc), 119 "jémlam" (Sa). – 3: 122 j'ě:mle (ŠR). – l-p.sg.m: RT "jamáv" (Sc), 119 "jamáv" (Sa), 122 jam'a:w (ŠR). – f: RT "jamáva" (Sc), 119 "jamáva" (Sa), 122 jěm'a:wa (Šb). – pl.m: 122 jěm'a:lə (ŠR).

- a) 122 "Švā je lih u svojò qámro qrinc jémát" (ŠR 21). b) 122 "Zrāvøn pa smijo vsè jémátə, qār jēm pud róče pride" (ŠR 49). c) 122 "Zəbrá, túdə še polè, qə qrðh s pějčə jěmle." (ŠR 78). d) 122 "prěj je [= mlinar] za dévə túdə móqo jamáv" (ŠR 72). e) 122 "qə bə qrabəlcə qna jémáva, bə žc davnə pud drnam lažáva" (Šb 56).

◇ slovo ~ "Abschied nehmen" (Ka, Zab) ▷ *poslavljati se
K "od puəbov, dekličev jes jeamlam svovó" (Zab 542).

vid ~ 'die Sicht nehmen' [= vor Blendung]

106 "ui:d jémat" (Ka 155).

na porg ~ "auf Borg nehmen" (Šb) ▷ lehhati, *izposojati

122 "na pōrχ jémátə" (Šb 88).

konec ~ 'dem Ende nahe sein' ▷ proti kraju iti

L ad

jennovati s. imenovati

jenar -ja m "Jänner" (No) Δ janar ∇ *jenarski ▷ janar

sg.n: 53 "iēnar" ~ "iēnar" ~ "iēnar" (No). – g: 109 jé:nakja (Iče).

L –

jenjati s. henjati

Jenkov hrib -ega -a m 'Mikrotoponym'

107 jè:nkow χri:b (Ka).

L --

Jepa s. Čepa

Jera -e f "Gertrude" (Iče) [= Heiligen- (17./III.) und Frauenname] ▷ Jedrt

sg.n: GT "Jera" (Jcb), 109 jé:ka (Iče) ~ jè:əra (Ka), 122 je:ra (ŠR) ~ jé:ra (Šb). – a: 122 je:ro (ŠR).

○ 122 "qār na svéto Jéro súnce qopná upsěje, tām vsè míšje vúqñe še sníh puqrije" (ŠR 85).

□ **mila** ~ 'Heulsuse'

◇ ~ **biti** 'dumm sein' [= *Verwendung des Frauennames im pejor. Sinne*]

109 "Ti: s má:ŷ Jèò:ra" (Ka 153).

L SP ad

▷ herati

jereb -a m "Rebhuhn" (Nec) ∇ *jerebov, jerebica, *jerebičín, Jerebova sela, s. Jereb* □ *rephendel*

sg.n: 106 jerè:əb (Ka), 109 jarè:b (Iče), 170 jaré:p (Nec). -- pl.n: 18 jerà:bi (Zda, Zdb).

L ad

Jereb -a m "Jereb" (Ka) [= *Vulgoname*] ∇ **Jerebinja, *Jerebov*
n: 106 jerè:əb (Ka). -- g/a: 106 jerè:əba (Ka). -- l: 106 pər jerè:əb (Ka).

○ 106 "Jerè:b qrú:mpəl je rudi:ŷ Perú:ča ší:ntarja." (Ka 189).

L –

▷ Jerebova sela

jerebica -e f 'Rebhuhn' △ **jerebičín, s. jereb* □ *jerebova kura*
109 jĵkbi:ca (Iče), 220 jərəbi:ca (Loi).

L ad

jerebičje s. rebetičje, rebičje

Jerebihovec -vca m "Ebereschenhang" (Ka) [= *Mikrotoponym*] ∇
s. rebičje

l: 107 w jerebí:χuc (Ka).

L –

jerebov -a -o 'Rebhuhn-' ∇ *s. jereb*

sg.nf: 109 hiè:bawa (Iče).

□ ~ **-a kura** 'Rebhuhn' □ *jerebica*

109 "hiè:bawa qú:ka" [Lʔ] (Iče 129).

I. Guts. 227, Plet. jerebji

Jerebova sela -e -e f "Flurname" (Ka) ∇ s. Jereb, selo
106 "jerèa:bawa sé:wa" (Ka 59).

L -

jerck -rka -o a) "bitter, herb" (Jb) b) "gierig" (No) ⊃ a) grenek b)
*pohlepen
GT "jèrek" (Jb), 53 "jiorok" (No).

L Plet. a)

jèrmen -éna m a) "Riemen/jermen" (Loh), "Riemen" (La),
'längerer Lederstreifen' b) 'abgerissener Hautstreifen'
sg.n: RT rí:əman (Iče) ~ rj'amən (La), 8 "rjamən" (La), 18
rjá:mçn (Zda), 25 rjá:mən, 74 r'əman (Loh), 76 r'emən (Zda),
109 jé:kmjn ~ kí:əmən (Iče), 122 rjam'an ~ rjam'ən (Šb). - g:
109 jjmé:na (Iče). - i: 122 z rjam'n'am (ŠR). - pl.a: 106, 107
jermé:ne (Ka), 122 rjamé:na (Šb), 128a rjamé:ne (La).
○ a) 122 "pa z rjamn'am čris pudáš pa na rojí qrižama prvéze" (ŠR
75). b) 106 "Če te ujeə:zəm, te uəχq tri: jermé:ne pu pú:qəl
dó:ɥta urè:žem" (Ka 242).

L ad

⊃ šoštarski

Jernej -a m 'Bartholomäus' [= 24./VIII., Heiliger- und
Männername] ∇ *Jernejev ⊃ *Nuža, Nužej, Paternuž
sg.n: 122 jern'ěj (ŠR, Šb). - g/a: 122 jernë:ja ~ jernë:ja (ŠR). - i:
122 jernë:je ~ jernë:jo (ŠR).

L SP ad

Jeruzalem -a m 'Jerusalem' [= heilige Stadt der Juden, Christen
und Moslems] ∇ *jeruzalemski
110 jirú:zalem (Ka), 122 jeru:zalem (ŠR).
○ 110 "s Jè:jša ujeə:l, s ha ɥ Jirú:zalem pólá:l" (Ka 190).

L SP ad

jes s. jaz

jêsen s. jasen I

jesen -i/-a f/m "Herbst" (Nec, Pa, Sts). "Herbst/"jesen"" (Log) ∇
jeseni, jesenji, jesenski, *zjêseni

sg.n/a: JT jèscn (Raf), KB jè:sen (Sts), RT jasè:n (Iče), R jəsi:ən ~ jasi:ən (Pa), F, S jé:san (Pa), Pg jí:əsan (Pa), E/G jé:san (Pa), RT "jösan" ~ "jösien" ~ "jiesan" (Sc), 5 j'esen (Zda), 8 jè:sen (Zda), 18 j'esen (Zda, Zdb) ~ jè:sen (Zda), 31 j'escn (Zda), 74 j'esen (Log), 94 jè:sen (Sts), 106 na jésen (Ka), 109 jjsi:ən (Iče), 119 "jesien" (Sa), 122 jës'ë:n ~ j'ë:san (ŠR) ~ j'ë:san ~ jas'ë:n (Šb), 170 jəsi:ən ~ jəsi:ən (Nec), 187 jesi:ən (Log), 211 é:san (Pa), 220 é:san (Loi). -- g: 18, 21 j'eseni (Zda), 122 j'č:sěno (ŠR) ~ j'č:sěno (Šb). -- d: 122 j'ë:sěno (ŠR) ~ j'č:sěno (Šb).

- 21 "Puá pa čī bou trèbi qe qaj du jèseni." (Zda XLII). 31 "Če je jescn liəpa boua" (Zda XLIV). 94 "Qədar je mau liəp jésen še" (Sts 187). 122 "ud víhrədo du jésəno" (Šb 49).

□ na/v ~ 'im Herbst' □ *zjésemi

- 18 "A i dátəla bou keχ, u jésen ja knīsə gər urōli" (Zda IX).
122 "Na jésan pa čriz zimo se túdo snópje zmošina" (ŠR 91).

L ad

jesen adv 'im Herbst' (Sts) ∇ s. jesen □ *zjésemi

D "jesiəna" (Iče), KB jəsi:əna (Sts), RT jës'ë:na (Raf), 5, 8 j'escn (Zda), 18 j'esen (Zda), 21 j'esen (Zda), 31 j'esen (Zda), 56, 73, 74 jesi:əna (Zda), 75 jesi:əna (Zdb), 93 jəsi:əna (Sts), 106 jës'ë:n ~ jésen (Ka), 122 jës'ë:na ~ jës'ë:n (ŠR).

- 31 "Iésen je boua pa taritua" (Zda XLV). 73 "Sa uigrad zųózo bol pa jesiəna" (Zda LIV).

L ad

Jesenice -ø pl.f 'Jesenice' [= Ort im Norden SLO] ∇ *jeseniški
g: 137 "Jesenic" (Peb).

- 137 "Buh te žöhnöj, Sava, te póznam zə Jesenic" (Peb 137).

L SP ad

jesenji -a -e 'Herbst-' ∇ s. jesen □ jesenski

sg.af: 5 jesé:jų (Zda, Zdb) ~ jesé:jų (Zda), 12 jesé:jų (Zda).

- 12 "za jeséjų sīatu ži pərpráulouo." (Zda 270).

L Plet. ad

jesenov s. jasenov

jesenski -a -o 'Herbst -' ∇ s. jesen □ jesenji

sg.nm: 18 jesi:ənski (Zda), 122 jēsē:nščə (ŠR). – an: 122 jēsē:nsqə (ŠR). – pl.n/an: 94 jesi:ənsqə (Sts).
○ 94 "Pòla pa ta jesiənsqə dīole prīdejo." (Sts 94).

L ad

jesih -a m "*Essig*" (Ka, No, Sts, Šb, Ze) ∇ *jesihar*, **jesihov*
sg.n: KB jé:səχ (Sts), 53 "jesiχ" ~ "iesəχ" (No), 106 jé:sχ (Ka),
109 "jēsəχ" (Iče), 122 j'ē:səh (ŠR) ~ j'ē:səχ (Šb), 130 jé:səχ
(Ze), 220 é:səχ (Loi). – g: 122 jé:səχa (Šb). – i: 122 j'ē:səham
(ŠR).
○ 122 "mórijo ha tréstə pa z žėhnano vodó n z jēsəham ribatə."
(ŠR 59).

L ad

jesihar -ja m a) "*Tölpel*" (Ka) b) '*Essigbrauer*' ∇ s. *jesih* ⊃ s. *cekar*
sg.n: 106 jè:sχar (Ka). – g: 106 jè:sχarja (Ka).

L ad b)

jesika -e f "*Zitterpappel*"/"*trepetlika*" (Šb)
sg.n: 122 jesi:qa (Šb). – g: 122 jesi:qe (Šb).

L Plet. ad, SSKJ ad

jespa s. ispa

jest -i f "*Essen*" (Ka, Sts, Zda), "*Speise*" (Ka) ∇ s. *jesti* ⊃ *jed*, *špižā*
sg.n: KB jé:stə ~ jé:stə (Sts), WJ jé:st (Zda), 24, 31 jé:sti (Zda),
48 jé:st (Zda), 93, 98 jé:stə (Sts), 106 jé:st (Ka), 122 j'ē:stə
(ŠR). – a: 106 jé:st (Ka).

○ 31 "puáj pa tàq dubīəujau jēsti tām" (Zda XLII). 98 "Pòla za uòžəno tāqe dōre jēstə" (Sts 204).

L Plet. ad

jesti jem impf a) "*essen*" (Iča, Ka, Pa, Sts) [= von Menschen] b) "*essen*" (Iča, Ka, Pa, Sts) [= von Tieren], '*fressen*' c) '*ärgern*', '*heißen*' [= von Problemen] ∇ *jed*, *jedec*, *jest*, *najedati* (se), *najesti* (se), *podjed*, *pojesti*, *smeden*, *snesti*, **sprejesti* (se), *ujesti* (se), *zajesti* (se) ⊃ a) *hamati*, *mrlizgati*, *papatati*, *špižati* b) **hrustati*, *žreti* c) *dajati*, *gristi*, *jeziti*

inf: D jast (Iča), WJ j'est (Zda), KB j'est (Sts), RT jōstə (Rad) ~ jē:stə (Raf), R, F, S, Pg jē:stə (Pa), E/G j'esté (Pa), E jésté (Ga), KT é:sté (Lok), 16, 18, 21 já:st (Zda), 18 já:st (Zdb), 31 jé:sti (Zdb), 40 j'est (Zda, Zdb), 71 j'ast (Zda, Zdb), 74, 76 j'ast (Loh), 93 j'est (Sts), 106 jè:st (Ka), 109 jì:ost [Lf?] (Iče), 119 "jōst" ~ "jésti" ~ "jōsti" (Sa), 122 j'ē:stə (ŠR, Šb) ~ jēstə (Šb), 137 "jōstə" (Peb), 211 jē:stə (Pa). — sup: WJ (j)ì:ost ~ jost (Zda), OR "jist" (Sa), 18 ì:ost (Zda, Zdb), 119 "jiest" (Sa). — sg.1: JT í:əm (Zda) ~ jí:əm (Iča), RT "jiem" (Sc), R, F, S, Pg, E/G jì:ən (Pa), 106 jé:m (Ka), 109 jí:əm ~ jì:əm (Iče), 119 "jiem" ~ "jiém" (Sa), 122 jì:m (Šb), 211 jì:ən (Pa). — 2: mP, JT í:əš (Zda), 98 jí:ə (Sts), 106 jé:š (Ka), 122 jì:š (Šb). — 3: JT í:ə (Zda), mP jí:ə (Zda, Zdb), 18 í:ə (Zda, Zdb), 31 jí:ə (Zda), 106, 107 jé: (Ka), 122 jì: (ŠR) ~ jì: (Šb). — pl.1: JT í:əm (Zda), GT "jiemo" (Jcb), 74 jí:əmə (Loh), 79 jí:əmə (Zda). — 2: JT í:əte (Zda), KB jí:ata (Sts), 98 jì:əta (Sts), 106 jé:stə (Ka). — 3: JT í:əjə (Zda), RT "jadô" (Sc), 93 jí:əjə (Sts), 98 jí:əj (Sts), 119 "jiej'" ~ "jijo" ~ "jadô" ~ "jadó" (Sa), 122 jì:əjə (ŠR). — dl.1: JT í:əma (Zda). — 2: JT í:əta (Zda). — 3: JT í:əta (Zda), KB jí:ata (Sts).

imp.sg.2: JT "jej" (Zab), KB jè:j (Sts), RT "jōj" (Sc), 18 jè:j (Zda, Zdb), 106 jēj (Ka), 119 "jōj" (Sa). — pl.1: 106 jējmo (Ka), 119 "jėjmo" (Sa). — 2: GT "jiete" (Ja), mP jè:jte (Zda), 93 jè:jta (Sts), 109 jè:jti (Ka), 122 j'ē:jte (ŠR) ~ jé:jte (Šb).

l-p.sg.m: P jí:ədu (Iča), JT, mP, SÖJ ì:ədu (Zda), KB jì:ədu (Sts), RT "jiedov" (Sc), R, F, S, Pg, E/G j'ow (Pa), 8 jé:dwə (Zda), 18 (j)ì:ədu (Zda, Zdb) ~ jədu (Zda), 31 ì:ədu (Zda), 74 jì:ədu (Loh) ~ jì:du (Šb), 106 jè:du (Ka), 119 "jiedov" (Sa), 122 jì:du (ŠR), 141 í:du (Mat), 211 j'ow (Pa). — f: K "jedla" (Ja), JT jé:dwa (Zda), SÖJ, mP jé:dwa (Zda, Zdb), P jé:dwa (Ičb) ~ jí:ədwa (Iča), D já:dwa (Iča), V jí:ədwa (Iča), R, F, S, Pg jé:dwa (Pa), E/G jedwa (Pa), 5 jé:dwa (Zda), 18 jé:dwa (Zda), 21 jé:dla (Zda), 24 jé:dwa (Zda), 31 jé:dwa (Zda, Zdb), 74 jé:dwa (Loh), 93 jé:dla (Sts), 119 "jédva" (Sa), 122 j'e:dwa (ŠR), 187 jé:ďwa (Log), 211 jé:dwa (Pa). — n: RT "jeduo" (Zab), E jedwö (Ga), 8 jé:dwa (Zda), 98 jé:dwa (Sts), 108a jéduw (Ka), 122 j'e:dwa (ŠR).

pl.m: JT jé:dli (Zda), SÖJ jé:dli (Zdb), mP jé:dli (Zda), P jé:dla (Iča), 1 jé:dla (Iča), 5 jé:dli ~ jé:dli (Zda), 18 jé:dli (Zda, Zdb) ~ jé:dli (Zda), 24 jé:dli (Zda), 48 jé:dli ~ jé:dli (Zda), 59 jé:dli (Zda, Zdb), 62 jé:dla ~ jé:dli (Zda), 74 jé:dla (Loh), 93 jé:dle (Sts), 93, 98 jé:dla (Sts), 106 jé:dal ~ jé:dli (Ka), 109 jé:dal ~

jé:dl (Ka), 119 "jödł" (Sa), 122 j'è:dlə (ŠR) ~ jédłə (Šb). –
pl.f. KT é:dle (Lok), SÖJ jé:dwa (Zdb), 21 jé:dla (Zda, Zdb) ~
jé:dle (Zda), 74 j'edla (Loh), 93 jé:dle (Sts), 106 jédle (Ka),
119 "jédle" (Sa).

dl.m. mP jé:dwa (Zdb), E jédwo (Ga), 122 j'e:dwa (ŠR). – f. KB
jé:dle (Sts), 106 jédle (Ka).

- a) 98 "Həspūəd soqəuriədno, uī pa nəs, ic pòst, uī pa məsə jīəta."
(Sts 200). 106 "Tòq jé:ste q bə hò:jset bóua" (Ka 124). 106 "qà:r
je mè:j q pa mós, jé:m nà:q" (Ka 206). 122 "Nò, qáj pa ste
davèlə v šúlə? Dbíbártə smo žəbrələ, jédłə pa nàč!" (ŠR 38). 122
"stojé jīš, se boš qoj v nūje najīdu" (Šb 78). 122 "Qòj jéjte, qòj
jéjte, bom pa še prdėva" (Šb 90). b) 93 "ie tu qo sənə jīəjə
[qrəue] pa žitə" (Sts 220). 93 "Naše sūiie sje qo plėue jédle pa ta
zadie žitə" (Sts 218).

◇ **kofe** ~ '*Kaffe essen*' [= *Brot/Semmeln in den Kaffee einbrocken
und mit dem Löffel essen*]

106 "qufė: jė:st" (Ka 125).

od kraja ~ '*der Reihe nach (vom Anfang an) essen, ohne dabei
das Beste herauszusuchen*'

106 "Jės čə zbi:ram, qà:r ud qrá:ja jé:m!" (Ka 234).

z veliko žlico ~ '*mit dem großen Löffel essen*' [= *über seine
Verhältnisse leben*]

122 "on s ti vėlqo žlico jī" (Šb 141).

zdaj spi, zdaj jé '*mal schläft er, mal isst er*' [= *Zungenbrecher*]

106 "Zəj spf:, zdəj jé:" (Ka).

L ad

▷ ječmen, nid, ožrt, ožrten, šnicel, tešč

ješa -e f '*Esse*' (Sa, Ze) [= *Rauchfang*] □ *ravflek, ravfnjak, rav-
fank

sg.n. 119 "ješa" (Sa), 130 jé:ša (Ze). – i. 141 jé:šə (Mat).

○ 141 "da b se jomə tam pər jéšə maw zayrėtə naw." (Mat 192).

L Plet, ad

ješpeč s. ispec

ještrah s. eštrah

jeti jamem impf '*anfangen*', '*beginnen*' □ začeti

- sg.l: 24 já:mem (Zda). – l-p.sg.m: 8 já:w (Zda), 24 jáw (Zda). –
f: 24 jáwa (Zda, Zdb). – n: 8 já:wə (Zda, Zdb), 18 já:wə (Zda,
Zdb), 24 já:wə (Zda). – pl.m: 24 já:li ~ j'ali (Zda).
○ 8 "je pa jáu iti snīəχ" (Zda XXIX). 24 "Təda pa jámem ūone
mikāt" (Zda XXI). 24 "je ži jáuə sūitat" (Zda XXII).

L –

jetnik -a m 'Gefangener', 'Arrestant' ∇ *jetnikov, s. ujeti, prijeti
ti □ ujetnik

pl.a: 122 jětni:čc (ŠR).

- 122 "světə Línart (5./XI.) je za žownírje pa jětniče" (ŠR 61).

L ad

jetra -ter pl.n/f "Leber" (Ka, Nec, Pa, Sts, Ze) ∇ jetrn, *jetrca □
lebar, leber, droh

n/an: JT já:trä (Raf) ~ "jātra" (Iča) ~ já:trə (Ičc), JT já:trə (Ičb),
P já:tra ~ játrə (Iča), V jě:trə (Iča), KB jě:tre ~ jě:tre (Sts), R,
F, S, Pg jě:tra (Pa), E/G j'etra (Pa), KT jě:tre (Lok), 18 já:trä
(Zda) ~ játra (Zdb), 62 já:tra (Zda), 71, 106, 109, 122, 128,
130, 187, 109 jě:tra ~ jě:tra ~ je:tra (Iče), 211 jě:tra (Pa). –
n/af: 71 jě:tre (Zda), 106 jě:ətre (Ka), 109 ič:tre ~ jě:atre (Iče),
122 j'e:tre (ŠR), 128 jě:tr'ę (Iče), 130 jě:tre (Zc), 170 jě:tre
(Ncc), 187 jě:tr'e (Loh) ~ jě:tre ~ jě:tr'e (Log). – l: 187 jě:trəχ
(Log).

- 122 "s ti črnà drobá (jětre, slazanə) n qrví pa [se narčdijə] qrvále
qvobáse." (ŠR 81).

L ad

jetrn -a -o 'Leber-' ∇ s. jetra

pl.af: 122 j'e:trne (ŠR).

- ~-a klobasa 'Leberwurst'
122 "jětrne qvobáse" (ŠR 80).

L ad

jez -a m "Damm" (La), "Vorrichtung zum Stauen des Wassers" (La)
△ jezd

sg.n: 8, 25 jì:oz (La), 123, 128 jì:z (La). – l: 123 na jezə (La). --
l: 123 za jì:zam (La).

- za ~-om "Fassungsstelle des Mühlwassers" (La)
123 "za jì:zam" (La 147).

L ad

jeza -e f "Zorn" (Ka, Pa, Sts), "Zorn/jeza" (Šb), 'Wut' ∇ *jezast, jezav, jezen, jeziti, *pojeziti, razjeziti, ujeziti, *zjeziti ⊃ gibica, kljusa

sg.n: JT já:za (Raf), KB jé:za (Sts), R, F, S, Pg, E/G jé:za (Pa), E jé:za (Ga), 16 já:za (Zda), 19 já:za (Zda), 74 já:za (Loh, Zda), 75 já:za (Zda, Zdb), 93 jé:za (Sts), 106 jé:za (Ka), 119 "jêza" (Sa), 122 jé:za (Šb), 211 jé:za (Pa). – g: KB jé:ze (Sts), 106 jé:ze (Ka), 122 jé:ze (ŠR) ~ jé:ze (Šb). – a: 106 jé:z (Ka), 122 j'e:zo ~ j'əzo (ŠR). – l: 61 jé:zə (Zda), 122 j'e:zə (ŠR).

pl.n/a: KB jé:ze (Sts).

◇ ~ **ga grudi** 'vor Zorn entbrannt sein', 'der Zorn bringt mich um' ⊃ jeza (ga) grabi/kolje/lomi

122 "jéza ha hrúdə" (Šb 141).

~ **me kolje** 'der Zorn bringt mich um' ⊃ jeza (me) grabi/kolje/lomi

106 "jé:za me j quà:ya" (Ka 125).

~ **me zagrabi** 'Zorn packt mich' ⊃ jeza me popade

93 "mèna tēqatu zahrābo jéza" (Sts 245).

~ **o kuhati** 'auf jmd. heimlich zornig/böse sein'

v ~ **i biti** 'mit jmdm. zerstritten sein' ⊃ *biti skregan

122 "Al oná je biva prēj u jézə zə svojím hospodárjam" (ŠR 17).

nagle ~ **e biti** 'jähzornig sein'

L ad

jezav -a -o "jezast/aufbrausend" (Šb) ∇ s. jeza ⊃ *jezast

sg.nm: 122 jé:zow (ŠR, Šb). – nf: 122 jé:zawa (ŠR) ~ jé:zawa (Šb). – nn: 122 jé:zowə (Šb).

L ad

jezd -a m 'Damm' Δ jez ∇ s. jez

119 "jīezd" ~ "jīezd" (Sa).

L –

jezdec -a m 'Reiter' ∇ s. jezdi

sg.n: 122 jě:zdəc (ŠR). – pl.n: 122 jě:zdəcə (ŠR).

○ 122 "Še ambrt so pršlè črnə jězdəcə." (ŠR 22).

L ad

jezditi -im impf a) trans 'reiten' b) refl ba) 'brunsten' [= von Kühen] bb) 'läufig sein' Δ pojezditi ∇ jezdec, *jezdenje, *najezditi se, *odjezditi, prijezditi, zajezditi \square a) jahati, rajtati b) s. goniti (se)

inf.: RT jǔ:zdǔtǔ (Rad), E jǔzdǔtǔ ~ jǔzdǔtǔ (Ga) 109 jǔztt (Iče), 119 "jǔzd'ti" (Sa), 122 jǔzdǔtǔ (ŠR). – sg.1.: E jlǔzdŋ (Ga). – 2.: E jlǔzdǔš (Ga). – 3.: 122 jǔzdǔ (ŠR), 106 jǔ:zd (Ka).

pl.2.: GT jǔzdǔtǔ (Raf). – 3.: E jǔzdǔ (Ga). – l-p.sg.m.: KB jǔ:zdu (Sts), 98 jǔ:zdu (Sts), 106 jǔ:zdu (Ka). – pl.m.: 98 jezǔdǔlǔ (Sts), 106 jǔ:zd (Ka), 122 jǔ:zdǔlǔ (ŠR), 137 "jǔzdǔlǔ" (Peb).

○a) 98 "Pǔr nǔs ŋǔǔm je z šǔmǔlnam jǔzdu." (Sts 206). ba) 106 "qrǔ:ŋa sǔ jǔ:zd" (Ka 162).

L ad

jezen -zna -o "zornig" (Ka) ∇ s. jeza \square *razježen, *uježen, *ukihan sg.nm.: P "jazǔn" (Iča), mP jǔ:zŋ (Zda), 18 jǔ:zŋ (Zda), 19 jǔ:zŋ (Zdb), 73, 75 jǔ:zŋ (Zda), 106 jǔ:ǔzǔn (Ka), 107 jǔ:zǔn (Ka), 109 jǔ:ǔzǔn (Ka), 161 "jezǔn" (Peb). – f.: 24, 31 jǔ:zna (Zda), 24 jǔ:zna (Zdb), 106 jǔ:ǔzna (Ka), 122 jǔ:zna (ŠR).

○ 161 "Vovk je biv zvǔ jezǔn pa je ǔtu lesicǔ nabǔt." (Peb 35).

◇ ~ **biti na koga** 'auf jmdn. eine Wut haben', 'jmdm. zǔrnen'
109 "J pa šǔ na tǔst bǔ:b jǔ:zǔn bi:ŋ" (Ka 225).

L ad

jezer -a m 'See' Δ jezera, jezero ∇ s. jezero \square jezera, jezero
JT jǔzǔak (Raf).

L -

jezera -e f "See" (Ksa) Δ jezer, jezero ∇ s. jezero \square jezer, jezero sg.n.: GT 'e:zǔra (Ksa), 56 i:ǔzǔra (Zda), 106 jǔ:zǔra ~ jǔ:zǔra (Ka), 109 ji:zǔra ~ i:zǔra [Lf?] (Iče), 122 ji:zǔra (Šb). – g.: 122 ji:zǔre (Šb). – l.: K 'e:zǔre (Ksa).

L Plet. ad

□ Klopinjaška jezera

Jezera -e f a) "Jezersko" [= slow. Gemeinde jenseits des Seebergsattels; in der Monarchie Bez. Vǔlkermarkt] (Ka), b) "Presseger See/'Preseško jezero' (GewN, ǔK 199)" (Ksa), c)

"Egger – Alm – See (GewN, ÖK 199)" (Ksa), d) "Jeserograhnen (FLN, ÖK 199)" (Ksa) ∇ a) *Jezerjan, *Jezerjanka, *jezerski
sg.n: K 'e:zera (Ksa "b") ~ jəzəra (Ksa "d") ~ j'e:zera (Ksa "c"),
106 jè:zara (Ka "a"). – l: K pər 'e:zere (Ksa "b"), 106 pər jè:zar
(Ka).

○ a) 106 "Tì:st je nótər na Dò:ùhi jí:ù zaquòù fóo:šnarja, tá:qha,
pər mé:jdù:š, da sɛ j ha cé:ù Jè:zara pa cè:ù Qráj:j bá:ù." (Ka
227).

L –

jezerce -a n "Seelein" (Zab) ∇ s. jezer

sg.n: K "Izarce" (Zab), 119 "ízarce" (Sa), 122 jí:zarč'e (ŠR) ~
jí:zarč'e (Šb). – g: 122 jí:zarč'a (Šb). – l: 122 jí:zarč'o (ŠR).

○ 122 "Póděňščo putòq zvíra w jízarcò put Pódnarjam." (ŠR 33).

L ad

Jezerce -ø pl.f "Dem. zu jezero, See; poetisch für Pfützen am Obir"
(Ka) ∇ s. jezero

n: 106 jezé:rcɛ (Ka). – l: 106, 107 jezé:rcax (Ka).

○ 106/107 "Na Jezé:rcax" (Ka 75).

L –

Jezerica -e f "Seebach" (Jb) ∇ s. jezero

GT "Jesernica" (Jb).

L --

Jezerik -a m "Seeanwohner" (Jb) ∇ s. jezero

GT "Jesernik" ~ "Jèsernik" (Jb).

L –

jezero -a n "See" (Nec, Sts) Δ jezer, jezera ∇ jezer, jezera, Jeze-
ra, jezero, Jezero, jezerce, Jezerce, *Jezerjan, *Jezerjanka,
Jezerica, Jezernik, *jezerski

sg.n/a: JT hízərə (Raf) ~ jí:zərə (Ksa), SÖJ jí:əzare (Zda), mP
jí:əzare (Zdb), KB jí:əzarə (Sts), O jè:zəkə (Raf), RT jí:zare
(Raf) ~ "ízare" (Sc) ~ "ízaro" (Zda), í:zare ~ 'i:zaro ~ jí:zaro
(Ksa) ~ "jizarə" (Zab), 18 jí:əzare (Zda) ~ i:əzare (Zda, Zdb),
119 "ízare" (Sa), 122 jí:zare (ŠR) ~ jí:zaro (Šb), 119 "ízare"
(Sa), 122 jízare (ŠR) ~ jí:zaro (Šb), 170 i:zaro (Nec), 180
"ízare" (Sb). – g: 122 z jí:zara (ŠR), 180 "z ízara" (Sb). – l: JT

na jî:zarə (Ksa), mP pər i:əzar (Zda), RT "na ízör'" ~ "na ízar'" (Sc), 18 pər i:əzarə (Zdb), 119 "po [...] ízar'" (Sa). - i: RT "za ízaram" (Sc), 119 "za ízaram" (Sa).

- 180 "K' so pa z ór(h)löm' na húeno stran prpölál' se, je tō völd' zuen s túrna v ízare skočov." (Sb 207).

L ad

▷ Blejsko jezero

Jezero -a n a) 'Wörtersee/Vrbsko jezero' b) "Faaker See/Baško jezero' (GewN, ÖK 201)" (Ksa) c) "Hafner See/Hafnerjevo jezero' (GewN, ÖK 202)" (Ksa) d) "Klopeiner See/Klopinjsko jezero' (GewN, ÖK 204)" (Ksa) e) "Penkensee (GewN, ÖK 202)" [= südlich des Hafnersees](Ksa) ▷ a) *Celovško jezero, Otoško jezero

n: K i:zarə (Ksa "b") ~ jî:zako (Ksa "c") ~ jî:əzəkə (Ksa "d"). ...

l: K na jî:əzəkə (Ksa "d"), 122 pər jî:zarə (ŠR "a").

L -

jezik -a m a) "Zunge" (lča, Ka, Pa, Sts, Zda) b) "Sprache" (Ka), 'Mundart' c) 'Mundwerk' ∇ *jezičen, *jezičenje, jezikati, *jezikav ▷ b) špraha c) gobec

sg.n/a: JI já:zík (Raf), P já:zək (lča) ~ já:zek (lča, lčc), mP já:zək (Zda), V jé:zəq (lča), KB j'azəq (Sts), RT jazəq (Raf) ~ "jaz''k" (Sc) ~ jé:zəq (Neb), R, F, S, Pg, E/G jé:zək (Pa), E jéazək (Ga), GT jéazək (Raf) ~ j'ezək (Ga), KT jé:zək (Lok), 8 j'azək (Zdb), 16, 18, 19, 24 já:zək (Zda), 18, 19 já:zək (Zdb), 31 já:zəq (Zda, Zdb), 31 já:zəq (Zdb), 48 j'ezəq (Zda), 69 j'azək (Zda), 71 j'azəq (Zda, Zdb), 73a j'azəq (Zda), 74 jázəq (Zda) ~ já:zəq (Loh), 75, 76 j'azəq (Zda), 106 jé:zq (Ka), 107 jé:zəq (Ka), 109 jé:zəq (lče) ~ jé:zq (Ka), 119 "jaz'" (Sa), 122 jaz'əq (ŠR, Šb) ~ jé:zəq (Šb), 128 jaz'əq (lče), 181 jé:zəq (Neb), 187 jé:zək (Log), 211 jé:zək (Pa), 220 jé:zək (Loi). - g: P jazí:ka (lča), V, D jezi:qa (lča), mP jazí:ka (Zda), KT jazí:ka (Lok), R, F, S, Pg, E/G jəzi:ka (Pa), RT jezi:q'a (Neb), E jəzi:ka (Ga), 18 jazí:ka (Zda, Zdb), 74 jazí:qa (Loh), 106 jezi:qa (Ka), 122 jazí:qa (Šb), 181 jezi:qa (Neb), 187 jezi:ka (Log), 211 jəzi:ka (Pa). - l: KT na jazí:kə (Lok), 74 na jazí:qə (Loh), 181 na jezi:qə (Neb), 187 na jezi:kə (Log). - i: 122 jazí:qam (ŠR, Šb), 187 jezi:kam (Lok).

pl.g: 122 jazí:qu (ŠR) ~ jazí:qow (Šb). - a: 74 jazí:qja (Loh), 106 jezi:qə (Ka), 122 jazí:če (ŠR).

○ a) 107 "qráua j qà:r pumulí:ua jé:zəq" (Ka 239). b) 106 "jezí:qe študi:rat" (Ka 126). 122 "sédəm jaziqov znám, pa vsè qòj, pu sòvėňə" (Šb 49).

□ **materni** ~ *'Muttersprache'*

dolg ~ *'ein freches Mundwerk', 'spitze Zunge'* ▷ *oster jezik*

pust ~ *'Lästermaul'*

◇ **pokazati** ~ *'jmdn. die Zunge zeigen' [= als Zeichen der Verachtung]* ▷ *jezik pomoliti*

106 "jé:zq puqá:zat" (Ka 126).

zavezati komu ~ *'jmdn. mundtot machen'*

122 "ano čétno bom qúpov za bábo svojò, da jěj jézəq zavéžam, da qléva qna bó!" (Šb 16).

migati z ~-om kot sraka z repom *'die Zunge wetzen'* ▷ *brusiti/goniti jezik*

122 "z jezíqam mihle q pa sráqa z répam" (Šb 106).

opletati/mahati z ~-om kot krava z repom *'die Zunge wetzen', 'sich über jmd. oder etw. in gehässiger Weise auslassen'* ▷ *brusiti/goniti jezik*

~ **stegniti** a) *'den Mund aufmachen'* b) *'Zunge ausstrecken' [= krepieren]* ▷ b) *crkniti*

122 "al v tám ha je bəq na débvə prpév, da je madvəd qmávə jazəq stéhnu." (ŠR 28).

na ~-u ležati/imeti *'auf Zunge liegen haben' [= nicht sagen können]*

L ad

jezikati -am impf *'die Zunge wetzen'* ▽ s. *jezik* ▷ *jezik brusiti/goniti*

inf. mP j'azəkət (Zdb), 18 j'azəkət (Zda, Zdb). – l-p.sg.m. 18 j'azəkow (Zda). – pl.m. 18 jazəkó:li (Zda, Zdb).

L ad

jeziti -im impf a) trans aa) *'ärgern'* (Ka, Pa) ab) *'reizen'* b) refl *'zürnen', 'sich ärgern'* ▽ s. *jeza* ▷ b) *giftati se, hudovati se (na koga)*

inf. RT "jázat" (Sc), R, F, S, Pg, E/G jé:zət (Pa), 106 jé:ost (Ka), 119 "jázat" ~ "jázati" (Sa), 122 jaz'atə (ŠR), 211 jé:zət (Pa). – sup. 119 "jézat" ~ "jazàt" (Sa). – sg.1. RT "jézam" (Sc); 119 "jézam" ~ "jezim" (Sa). – 3. 106 jè:oz (Ka), 107 jezì: ~ jezì: (Ka), 122 je:za ~ je:zu (ŠR). – imp.sg. 106 jé:oz (Ka). –

l-p.sg.m. RT "jézov" (Sc), 141 j'e:zow (Mat). – sg.f. RT "jazavà" (Sc).

- aa) 122 "al navárno je šqráta jazàto." (ŠR 8). 107 "Nà:q, nà:q, sə jé:əzən ní:səm, apa jezi: me" (Ka 239). b) 122 "On se je líh na qozé jézu pa je zaqléw" (ŠR 15).

L ad

jezuitar s. zavítar

Jezus -a m *a*) 'Jesus' [= *zentrale Gestalt des Christentums*] *b*) 'Jesus' [= *Ausruf des Erstaunens usw.*] △ s. *Jejš, Ježeš* ▽ *Jezusov* □ *Jejš, Ježeš*

sg.n. 18 jè:zus (Zda), 97 jé:zus (Sts), 106 jè:zus (Ka). – i: 110 jè:zusam (Ka).

- a) 97 "žëhjan tuòj sàd, tuòjha telësa iëzus." (Sts 169). 106 "Ó:, lú:bi Jè:zus, čí:st ži:u sə hòr u útá:ri, a b mó:hu móne u nabé:se uže:t?" (Ka 258).

□ **hvaljen** ~ 'gelobt sei Jesus Christus' [= *zur Begrüßung eines Geistlichen*]

18 "Hválen iëzus uelečastíti!" (Zda XV).

L SP ad

ječ -a m 'igel' ▽ *ježev, *naježiti (se)

sg.n. 74 jí:əš (Loh), 119 "jíčž" (Sa), 122 jí:ž ~ jí:ž (ŠR) ~ jì:ž (Šb).

- 122 "rəsqršan jíž" (ŠR 113).

L ad

ježal -a m "Esseisen" [= *gusseiserne Schmiedeeinrichtung für schweren Feuereinsatz, Schmiedefeuere*] (Sa)

119 "jizál" (Sa).

L –

Ježeš -a m 'Jesus' △ s. *Jejš, Ježeš, Jezus* ▽ *Ježešev* □ s. *Jezus*

sg.n. K "Ježəš" (Zab), GT "Ježəš"~ "Ježaš" (Zab), RT "Ježəš" (Zab), 42 jè:žəš (Zda), 122 j'è:žəš (ŠR, Šb), 137 jöžəš (Peb). – a/g: GT "Ježəša" (Zab), E jè:žəša (Ga), 42 jè:žəša (Zda), 122 j'è:žəša (ŠR). – d: E jè:žəšó (Ga). – i: 122 j'è:žəšam (ŠR).

- GT "tan sən bidu Ježəša" (Zab 192). 42 "ie pa uže:u tisteha pūba iëžəša" (Zda XLIX).

□ ~ **Krišteš** 'Jesus Christus'

ho, ~ "Ausruf/vzklik" (Šb)

122 "ho, Jězaš" (Šb 39).

~, **Marija pa Jožef** 'Jesus, Maria und Josef' [= Ausruf, Hilferuf]

137 "Jöžoš, Mároja pa Jožof" (Peb 33).

L -

Jcžešev -a -o 'Jesu-' Δ *Jejšev*, **Jezusov* ∇ *s. Jezus*

sg.n/am: 122 jě:žošow (ŠR). - nn: K "Ježošavo" (Zab), 122

jě:žošowə (ŠR). - gm: 122 jě:žošəwa (Šb). - im: 122

jě:žošawim (ŠR). - pl.n/af: K "Ježošave" (Zab).

○ 122 "jès se uděnam z Jěžošavím qrižam." (ŠR 44).

L -

ji interj 'vorwärts' [= *Leitruf für Pferde*] □ **hi*, *hije*, *hijo*, **hico*

106 jì:ə (Ka).

○ 106 "Dó:uta pu uó:χ Rətá:čauem je təq bè:u še uó:le, j še sà:m puhá:ju: "jìə!" pa "jìə!" (Ka 268).

L -

jiberčen s. *iberčen*

jibot interj 'nach rechts' [= *Leitruf für Pferde*] Δ *tjibot* □ *hibo*,

tibo, *tjibot*

122 jì:bot (Šb).

L -

Jilj s. *Ilj*

jimbah s. *imbarh*

jiževnik s. *viževnik*

jodlati -am impf "*jodeln*" (No, Ze) ∇ **jodlanje*, **jodlar*, **jodlari-*

ca, **pojodlati*, **prijodlati*, **zajodlati*

53 "jodlat" (No), 130 jó:dlatə (Ze).

L SP ad, SSKJ ad

joger-gra m a) "Jäger" (No) (B?) b) "Jünger" (Sa, Ze),
'Apostel' Δ jager \square a) apostel

sg.n: 53 "joqr" (No), 119 "jóher" (Sa), 130 jó:hr (Ze). – pl.d: 109
jó:hram (Ka), 122 j'o:hram (ŠR).

○ b) 109 "tə bə:nist húr se pripuruč'i:m dbà:nistim jó:hram
Jè:jšaɣim" (Ka 198).

L Guts. ad

joh-a m "Joch (Flächenmaß)" [= Feldmaß von 30-55 Ar,
entsprechend der Größe eines Feldstücks, dass mit einem
Gespann Ochsen an einem Tag geplügt werden kann] (Ze)
130 jò:χ (Zc).

L SSKJ ad

Johan-a m 'Johann' [= männl. Vorname] ∇ *Johanov \square s. Janez
106 jò:χan (Ka).

○ 106 "Pó: j pa Jò:χan pər:šu, tət: Dè:beljak" (Ka 274).

L –

⁵**johanis-a** m "Anis" (No) \square janež
53 "johanis" ~ "johānis" (No).

L –

Johej-a m 'Johe' [= männl. Vorname] ∇ *Johejev \square s. Janez
106 jò:χi (Ka).

○ 106 "pó: j pa Nà:ci za qó:ja bè:u, Jò:χi pa za fù:rmana" (Ka 266).

L –

joj interj 'ach' [= als Ausdruck des Erstaunens, Betroffenheit,
Bedauerns etc.]

GT joj (Zab).

○ GT "Joj, al vse to rišən je, naj hudič vzeme me" (Zab 463).

L ad

Jokan-a m 'Jakob' [= männl. Vorname] Δ Jakan ∇ *Jokanov \square
s. Jakan, Jokej

122 joq'an (ŠR).

L –

³**jokati -am** impf "weinen" (Zab) ∇ *jokanje ∅ *cmerati (se),
*cmeriti (se), dreti (se), vekati (se), s. cmeviti
inf: RT "jokat" (Zab). – sg.3: RT "joče" (Zab). – pl.3: GT
"jozhejo" (Jb). – l.p.sg.f: RT "jokawa" (Zab).
○ GT "sabštojn jozhejo" (Jb 101). RT "səm puško nahledou, səm
jokat začeu." (Zab 542).

L ad

Jokey -a m 'Joke' [= männl. Vorname] ∆ Jakej ∇ *Jokejev ∅ s.
Jákop
93 jò:qi (Sts).

L –

¹**jokthund -a** m "Jagdhund" (Ze) ∅ jagerski pes
130 jò:kthunt (Ze).

L –

jopa -e f "Joppe" (No), "Jacke" (Gc), 'Weste' ∇ jopica, jopič
sg.n: 18, 42 jò:pa (Zda), 53 "jopa" (No). – g: 18 jò:pe (Zda,
Zdb). – a: 18 jò:pə (Zdb), 122 j'o:po (ŠR). – i: 18 jò:pə (Zdb),
106 jò:pi (Ka). – pl.n/a: 18 jò:pe (Zda, Zdb), 122 jò:pe (Šb). –
g: 122 j'o:p (ŠR).
○ 122 "zatò pa so žanstvə jópo samú pu zímə nosile" (ŠR 55).

L ad

jopica -e f 'kleine Weste' ∇ s. jopa
122 jop'əca (ŠR).

L ad

jopič -a m "Sakko/suknjič" (Šb), 'Jacke männl. Personen' ∇ s. jopa
sg.n/a: 18 j'opəč (Zda), 74 j'opəč (Loh), 106 j'opč (Ka), 122 j'opəč
(ŠR, Šb), 187 j'opəč (Log). – g: 122 j'opi:ča (Šb). – i: 109
j'upi:č (Ka). – pl.a: 122 j'opi:če (ŠR).
○ 122 "qə bójo huspúdə baráče žúhələ, da bæ za j'opiče táwšat šlò."
(ŠR 10).

L ad

jormark s. jarmark

Joza -na m 'Josef' [= männl. Vorname] Δ *Joža, Jozan ∇ *Jozanov, *Jozov \supset s. Jožef

sg.n: SÖJ j'ozā (Zda, Zdb), 119 "józa" (Sa). – g/a: SÖJ j'ozana (Zda, Zdb).

L –

Jozan -a m 'Josef' [= männl. Vorname] Δ *Joža, Joza ∇ *Jozanov \supset s. Jožef

sg.n: KB j'ozan (Sts), 122 jó:zan (ŠR). – g/a: KB j'ozana (Sts).

L --

Jozej -a m 'Josef, 'Seppi' [= männl. Vorname] Δ Jozek ∇ *Jozejev \supset s. Jožef

sg.n: 109 jò:zi (Ka), 119 "Józöj" (Sa), 122 j'o:zi (ŠR).

○ 109 "Jò:zi, Jò:zi, čé:j mà:š mò:j nò:ži?" (Ka 276).

L –

Jozek -a m 'Josef' Δ Jozej ∇ *Jozkov \supset s. Jožef

119 "Józ'k" ~ "Joz'k" (Sa).

L –

Jožef -a m a) "Hl. Josef" (Ka) b) 'männl. Vorname' Δ *Jože ∇ *Jožefov, jožefovo, s. Joza, Zefa, *Žefa \supset Joza, Jozan, Jozej, *Joža, *Jože, *Jožek, Jožka, Pep, Pepej, *Zepi, *Zepan

n: 106, 110 jò:žef (Ka), 137 "Jožof" (Peb). – g/a: 106 jò:žefa (Ka), 122 j'o:žofa (ŠR).

◇ za ~ -a biti 'für ein nicht eigenes Kind sorgen'

106 "Rá:jtam, da səm qòj za Jò:žefa pər χi:š" (Ka 126).

L SP b)

jožefovo s. šentjožefovo

Jožka -e m 'männl. Vorname' ∇ *Jožkov \supset s. Jožef

JT "Joška" (Iča).

○ JT "Joška pa še àn sta prišwa" (Iča 85).

L –

ju interj 'juch' [= Ausruf der Freude] Δ juh \supset juh, juhej, *juhu, juhuhu

137 "ju" (Peb).

○ 137 "Francozə so se pa tudə smajalə. Ju!" (Peb 28).

L Plet. B', SSKJ B'

juckanje -a n 'Jauchzen' ∇ s. *juckati* ⊃ **vriskanje*

sg.n/a: 122 j'u:cqěne ~ j'u:cqĩne (ŠR). – i: 122 j'u:cqěnam (ŠR).

○ 122 "Prahnálə so jəh [= žáləq-žanè] pəjəncə pa júcqěne." (ŠR 7).

L SP ad, SSKJ ad

juckati -am impf 'jauchzen' ∇ *juckanje*, **juckavec*, **pojuckati*,
zajuckati ⊃ *vriskati*

inf: 122 j'u:cqatə (ŠR). – pl.l: 137 j'u:ckamo (Peb). – 3: 122

j'u:cqějə (ŠR). – imp.sg: 122 jú:cqěj (Šb). – l-p.sg.m: 109

jú:cqu (Ka), 122 j'u:cqow (ŠR).

○ 122 "qna júcqěj hradé, da bom jes děčva vəžè zábəva te" (Šb

147).

L ad

Jud -a m a) "Jude" (Ka, No, Ze) [= *Angehöriger eines semit. Volkes*] b) 'Hl. Judas' [= 28./X. *zusammen mit Simon*] ∇ *jud*, **juda*, **Judinja*, *judovski* ⊃ b) **oderuh* b) **Juda*

sg.n: 53 "juda" (No), 106 jəd (Ka), 119 "j'd" (Sa), 122 j'u:d (ŠR), 130 jəd (Ze). – g: 106 jú:da ~ jú:da (Ka), 119 "júda" (Sa), 130 jú:da (Ze). – pl.n: K "Judə" (Za), 106 jú:d (Ka).

○ a) 106 "Qrěnc je tá:q pa Jəd, zatù: pər jéx še Jú:d ní:s zdər:žel." (Ka 183). c) 122 "Šíman nə Júd je na répo húd" (ŠR 91).

L Plet. a), SSKJ a), b), SP a)

jud -a m a) "Klitoris" (Ka) b) "Jude" (Ka, No, Ze) [= *Wucherer*]
⊃ *ajhman*, *hetalnik*

sg.n: 106 jəd (Ka). – g: 106 jú:da (Ka). – pl.g: 106 jú:du (Ka).

○ a) 106 "Hì:tlar zatù: ní: bəu ʊžé:jən, q jú:du ní: mà:ru" (Ka 126).
106 "ʊsəqa bá:ba ma jú:da." (Ka 126).

L .

judovski -a -o "jüdisch" (Ka) ∇ s. *Jud*

sg.nm: 106 jú:dusq (Ka). – nf: 106 jú:dusqa (Ka). – pl.mn: 106

jú:dusq (Ka). – adv: 107 jú:duʊsq (Ka).

□ ~-i **poštəb** 'jüdischer Buchstabe'

106 "jú:dusq pò:štub tù:j lix tá:q q bə hən tí:č tà: pu snéx puχudí:l" (Ka 126).

◇ **po ~ -o udariti** 'einen starken Schlag versetzen'

107 "me j z hè:jžuo 'toq sakramè:jsq pu jú:duysq udá:ru" (Ka 239).

L –

jug -a m a) "Süden" [= Himmelsrichtung] (Iča, Pa) **b)** "Südwind" (Ka) ∇ *jug, jugov, Jugov, Jugoslavija, južen, južina, južinati, južje* □ *b) jugov veter, južni veter, odjuga*

sg.n/a: JT júχ (Zdb), P júχ (Iča), mP júχ (Zda), KB júχ (Sts), 18 júχ (Zda), 74 jù:χ ~ j'úχ (Loh), 106 jəχ (Ka), 109 jəχ (Iče), 119 "j'h" (Sa), 122 j'oh (ŠR) ~ j'əχ (Šb), 187 j'əχ (Log). – g: R, F, S, Pg, E/G jú:ga (Pa), 109 jú:ha (Iče), 119 "júha" (Sa), 122 jú:ha (ŠR) ~ júha (Šb), 187 jú:h'a (Log), 211 jú:ga (Pa). – d: 122 jú:hə (ŠR). – a: 122 j'u:ha (ŠR). – l: mP jù:gə (Zda, Zdb).

○ b) 122 "Jšh diva hadó vúro" (ŠR 83). 122 "je jəχ v pějčič, bo pa hvišnə šöv snič" (Šb 50).

□ **nemški** ~ "Nordwind/severni veter" (Šb)

122 "nîmščə jəχ je sporèn, tŕha stréše" (Šb 50).

L ad

Jugoslavija -e f 'Jugoslawien' ∇ *Jugoslovan, *jugoslovanski

sg.l: 93 jugoslabijə (Sts).

○ 93 "qai u jugoslabijə bəl pa čèj" (Sts 274).

L SP ad

jugov -a -o 'sich auf den Südenwind beziehend' ∇ *s. jug*

122 j'u:how (ŠR) ~ jú:how (Šb).

□ **tak kot ~ veter** 'wie der Südwind' [= unbeständig, wankelmütig]

122 "je táq q pa júhov vétr" (Šb 50).

L SP ad, SSKJ ad

Jugov -a -o 'Jug-' [= adj zum Vulgonamen Jug im IP 109]

106 jú:hu (Ka).

○ 106 "Pó: pa Jú:hu Frónce, hó:χ Mari:ja!" (Ka 227).

L –

juh interj 'juch' [= Ausruf der Freude] △ *ju* □ *s. ju, juhej, juhuhu*

137 "Juh" (Peb).

I. SP ad, SSKJ ad

⁵**juha -e f a** "eine Art Suppe" (Iča), "Suppe" (Pa) ⊃ župa
sg.n: JT jú:χα (Iča), R, F, S, Pg, E/G jú:ha (Pa), 109 jú:χα (Iče),
211 jú:ha (Pa).

L ad

⁵**juhcati -am** impf "jauchzen" (No) ⊃ juckati, vriskati
53 "juχtsat" (No).

L -

juhej interj 'juch he' [= Ausruf ausgelassener Freude] ⊃ s. ju, juh
RT juh'e:j (Zab).

○RT "Juhéj, juhéj, juhéj, juhéj, na p̄aninc' pa puštno je." (Zab
544).

L ad

juhuhu interj 'juchuhu' [= Ausruf ausgelassener Freude] Δ
juhu ⊃ s. juh

137 "Juhuhuhu" (Peb).

L ad

julij -a m 'Juli' ∇ *julijski

sg.n: 48 jú:li (Zda). - g: 31 jú:lija (Zda), 48 jú:lja (Zda), 122
jú:lija (ŠR).

○31 "začáteq júlija, t̄oda ĩ boya ta hũjša žátya ær̄ž̄ona." (Zda
XLVII).

L ad

junak -a m a) "Jüngling" (Pa) b) 'Held' ∇ s. junec ⊃ a) mladenič,
pob, pobič

sg.n: R, F, S, Pg, E/G j̄onà:k (Pa), 211 j̄onà:k (Pa).

L Plet. ad

junčej -a m 'junger Ochs' Δ junec ∇ s. junec

122 jú:nčej (Šb).

□ **zakrnjen** ~ 'ein in Wuchs zurückgebliebener junger Ochs' ⊃
*zakimran junec

122 "zaqfnjan júnčěj" (Šb 39).

L –

Junčevac -vca m 'Junčevac' [- Flurname] ∇ s. *junec*
107 jù:nčuc (Ka).

L –

▷ Spodnji

junec -nca m a) "junger Ochs" (Ka), "Jungochse, Ochse" (Sts) b) 'junger Stier' c) 'Dickschädel', 'Sturschädel' ∇ *junak, junčej, junica, junička, *Junčevac* ▷ b) s. *bučej* c) *bik, *butelj, *bučan, *buhān, *trma, s. bokar, dikšedel*

sg.n: SÖJ jù:nc (Zda, Zdb), KB jù:nc (Sts), 18 jù:nc (Zda), 106 jù:nc (Ka), 109 jù:nc (Iče), 122 ju:nc (ŠR) ~ jù:nc (Šb), 187 jù:nc (Log). – g/a: SOJ jù:nca (Zda), 106 jù:nca (Ka), 122 ju:nca (ŠR) ~ jù:nca (Šb). – d: 122 ju:ncə (ŠR). – pl.n: 18 jù:nci (Zda, Zdb), 106 jù:nc (Ka). – a: KB jù:nce (Sts), 93 jù:nce (Sts), 122 ju:nce (ŠR).

○ a) 18 "Čōsi pəč bīkou đī bouə, kōj jūnci" (Zda IV). b) 109 "junc pomeni samo bička" (Iče 128). 122 "Tēlī se pu anām létə junc [...] jmēnúje" (ŠR 74). 122 "junc se du trēx lit naprēj za vovā rājta" (Šb 99).

L ad a), b)

▷ Gregor

jungalica -e f "Schaukel/gugalica" (Šb) ∇ s. *jungati* ▷ **ujčka, *ujčkalica, ujčelica, ujželica*

sg.n: 122 ju:nhēlca (ŠR) ~ jù:nhēlca (Šb). – g: 122 jù:nhēlce (Šb). – l: 122 ju:nyēlcə (ŠR).

○ 122 "Vahútu sēm se qəqr na júnýēlcə" (ŠR 36).

L –

jungati -am impf "schaukeln/se ujčkati, gugati se" (ŠR) ∇ *jungalica, najungati, *pojungati* ▷ *ujčati (se), ujčkati, *ujžati*
122 jù:nhatə sc (ŠR).

L Plet. ad

junica -e f "Jungkuh" (K), "einjährige Kuh" (Nec) △ *junička* ∇ s. *junec* ▷ s. *junička*

sg.n: SÖJ iní:ca (Zda, Zdb), mP jini:ca (Zda), 18 jini:ca (Zda) ~ iní:ca (Zdb), 106 jóni:ca (Ka), 122 jóni:ca (Šb), 170 jóni:ca (Nec). - g: 106 jóni:ce (Ka), 122 jóni:ce (Šb). - a: 106 jeni:c (Ka). - pl.n/a: 122 jóni:ce (ŠR).

○ 106 "je hən jeni:c pərhnəy sà:m pa Nà:ci" (Ka 226).

L ad

junička -e f 'Jungkuh' △ *junica* ∇ s. *junec* ▷ *junica*, *tluca*
sg.n: 122 jni:čqa (ŠR) ~ jóni:čqa (Šb). - g: 122 jəni:čqe (Šb). -
a: 122 jni:čqo (ŠR). - pl.n/a: 122 jni:čqe (ŠR).

○ 122 "tlúca [se pu anàm létə] jni:čqa jmčnúje" (ŠR 74).

L Plct. ad, SSKJ ad

junij -a m 'Juni' ∇ **junijev*

sg.g: 31, 73 jú:nija (Zda), 93 jú:nija (Sts).

○ 31 "šrš je boya zrčəa qrəi júniia" (Zda XI.VII).

L ad

³junksel -a m a) "Junggeselle" [= *unverheirateter Mann*] (Ze) ▷
samec

130 jú:nksel (Ze).

L -

Jur -ja m a) 'III. Georg' [= 23./IV.] b) 'Georg' [= *Männername*]
∇ **Jurčej*, **Jurčejev*, *Juri*, *Jurič*, **Juričev*, **jurjevanje*, *šent-*
jurjevo ▷ s. *Juri*

sg.n: 122 jú:rja (ŠR). - đ: 122 jú:rja (ŠR) ~ jú:rja (Šb).

○ a) 122 "Tí právo dévo na púlə se začnə q svetòmə Júrja." (ŠR 86).

L -

Juri -ja m a) 'Hl. Georg' b) 'Georg' [= *Männername*] ∇ **Jurijev*
▷ s. *Jur*

sg.n: K "Jurə" (Zab), 14 "Juri" (Peb), 107 jù:ri (Ka), 122 ju:rə
(ŠR). - g/a: 14 "Jurəja" (Peb).

○ a) K "Svetə Jurə žane babe skuəz durə" (Zab 170). b) 14 "Juri,
puška na duri, / Puška pa pokni, / Pa Jurəja fejest žokni." (Peb 37).

◇ **šent** ~ **-ja jagati** 'Georgijagen' [= *der grüne Georg als personifizierte Frühlingsgottheit; ein verkleideter Mann zieht am Vorabend des Hl. Georg tanzend und singend in Begleitung von Leuten vom Haus zu Haus*]

L -

Jurič -a m 'Vulgoname' ∇ s. *Jur*

sg.n: 93 jù:rč (Sts). - l: 93 pər jù:rčə (Sts).

○ 93 "Mòj āti sə [...] pər jùrčə hòr zrāstələ." (Sts 256).

L -

jurjevo s. šentjurjevo

juta -e f 'Jute' [= *Bastfaser zur Herstellung von Säcken*]

25 jù:ta (La).

□ ~ **žakelj** 'Jutesack'

25 "jūta žókli" (La 260).

L ad

jutre adv "morgen/jutri" (Šb), "morgen" (Ka, Sts) △ *jutri ∇ s. *jutro* □ *jutri

mP jù:tre (Zda, Zdb), V "jutre" (Iča), KB jù:tra (Sts), GT "jutrea" (Jcb), R, F jù:tre (Pa), E jù:tre (Pa) ~ jùtrē (Ga), 18 jù:trə (Zda) ~ jù:tre (Zdb), 24 jù:tre (Zda), 39 "jutre" (Iča), 93, 97 jù:tra (Sts), 106, 107 jù:tər (Ka), 109 jù:təv (Iče), 119 "jùtre" (Sa), 122 jù:tre ~ jù:tre (ŠR) ~ jù:tre (Šb), 211 jù:tre (Pa). 93 "ja qa pa bō jūtra?" (Sts 238). 122 "náj jutre príde" (ŠR 5).

□ ~ **dan** 'den nächsten Tag' □ *dan navrh*

93 "Jutre dan [...] smə dewali" (Iča 101).

~ **míne** "übermorgen" (Sa) □ *pojutrišnjem*

119 "jùtre míne" (Sa 532).

~ **zjutraj** 'morgen früh' □ *zajtre*

122 "jùtre zjùtrēj" (Šb 50).

L ad

jutrišnji -a -e 'morgig' ∇ s. *jutro*

sg.nm: 122 jù:tršnjə (Šb). - f: 122 jù:tršnja (Šb). - n: 122 jù:tršnjə (Šb).

L ad

jutrnjica -e f a) 'Morgengeläute' b) 'Morgenstern' ∇ s. jutro
sg.a: mP jù:tərnc (Zda, Zdb), 106 jù:tərnc (Ka).

○ a) 106 "Bóu je pa qòj, da ĭ žc mé:žnar šòu jù:tərnc zjuni:t." (Ka 234).

L Plet. ad, SSKJ ad

jutro -a n/m "Morgen" (Iča, Pa, Sts) ∇ jutre, *jutri, jutrišnji,
**jutrnji, jutrnjica, pojutrišnjem, zajtre, zjutrajšnji*

sg.nn: K jù:trə (Raf), JT jù:tř (Raf) ~ jù:trə (Iča), mP jù:trə (Zda, Zdb), WJ jù:tər, KB jù:trə (Sts), RT jù:trə (Raf), GT "jutro" (Zab) ~ jutro (Ga), R, F jù:tra (Pa), S jù:trə (Pa), Pg, E/G jù:tro (Pa), E/G jutro (Pa), E jutro (Ga), 5 jù:tər (Zda), 18 jù:trə (Zda), 106 jù:tər ~ jù:tar (Ka), 109 jù:tər (Iče) ~ jù:tər ~ jù:tar (Ka), 110 jù:tər (Ka), 119 "jùtro" (Sa), 119 "jùtr" (Sa), 122 jù:trə (ŠR) ~ jù:trə (Šb), 128 jù:trə (Iče), 187 jù:trə (Log), 211 jù:trə (Pa). – g: KB jù:tra (Sts), R, F jù:tra (Pa), E jù:tra (Ga), 122 jù:tra (ŠR) ~ jù:tra (Šb), 137 "jutra" (Peb). – d: 97 jù:trə (Sts), 122 jù:trə (ŠR) ~ jù:trə (Šb). – pl.l: 5 jù:trəx (Zda), 122 jù:trah (ŠR).

○ 5 "ušòke jùtər" (Zda XXIX).

□ **proti ~-u 'gegen Morgen'**

97 "Pa pòrša prùtə jùtrə qdūəm." (Sts 168). 122 "bòl prutə jùtrə hré, svájšə je lùblenje" (Šb 115).

dobro ~! 'guten Morgen'

122 "dorə jùtrə" (Šb 50), 122 "dər jùtrə" (Šb 22).

v tore ~ "Dienstag früh/v torek zjutraj" (Šb)

122 "v tóre jùtrə" (Šb 130).

ponedeljek ~ 'am Montag in der Früh'

109 "Tést Ló:jz j pa 'n pədiə:li jù:tər ɥ fá:ruž hór:ta šòu" (Ka 225). 122 "pondílc jùtrə" (Šb 88).

L ad

▷ zmrđan

južen -žna -o a) 'südlich' b) 'den Südwind betreffend' ∇ s. jug
sg.nn: mP jù:žn (Zda, Zdb). – nn: 122 jù:žnə (Šb).

□ ~-o vreme 'Tauwetter' □ jug, južje, odjuga

122 "júžnə vréme" (Šb 50).

L ad

južina -e f "Mittagessen" (Iča, Nec, Pa), "Mittagessen/južina, obed" (Šb) ∇ *južinati*, s. *jug*

sg.n: SÖJ juži:na ~ iži:na ~ jiži:na (Zdb), P juži:ja ~ joži:ja (Iča), mP iži:na ~ jiži:na (Zda), D jú:žija (Iča), V jú:žija ~ juži:ja (Iča), RT wóžona ~ wóžona (Raf), R, F, S, Pg, E/G jú:žona (Pa), 18 jji:ži:na (Zda), 74 ježi:na (Loh), 106 jəži:na (Ka), 107 jú:žna (Ka), 109 jéžona (Ka) ~ wóžna (Iče), 119 "v'ž'na" (Sa), 122 wožona (ŠR) ~ wožona (Šb), 135 wó:žona ~ wó:žna ~ wožna (Rie), 170 wəžn'a (Nec), 187 ú:žn'a ~ ŭžn'a (Log), 211 jú:žona (Pa), 220 jú:žona (Loi). – g: 122 wožone (Šb). – a: P jəži:nə (Iča), 98 wəžənə (Sts), 106 jži:n (Ka), 107 jú:žno (Ka), 122 wožono (ŠR, Šb). – d/l: 24 jji:ni (Zda), 122 wožono (Šb).

○ 98 "Pòla za wəžənə tãqe dõre iěstə" (Sts 204). 106 "Za jži:n səm pa pər:sjeq ubi:raꝯa." (Ka 144).

□ **mala** ~ 'Mahlzeit' ▷ *malica*

1 "Gārə smə dow sédlə in mawə jəžino jédlo." (Iča 99). 122 "Máwžənə pa wožəno jəm [...] na tráwnəq pərnasó." (ŠR 89).

L ad

južinati -am impf 'mittagessen' ∇ *jug*, s. *južina*

inf: 122 wožonato (ŠR, Šb). – sg.l: 122 wožonam (Šb). – l-p.sg.m: 106 ježi:nu (Ka). – dl.m: 24 jži:náwa (Zda).

○ 106 "Dó:ns səm pa ũ Kùè:laꝯ (Kaufhaus "Quelle") ježi:nu" (Ka 61).

L ad

južje -a n 'Tauwetter' ∇ s. *jug* ▷ *jug*, *južno vreme*, *odjuga*

sg.n: mP jù:žje (Zda) ~ jù:žje (Zda, Zdb), 18 jù:žje (Zda).

L Plet. ad, SSKJ ad